

Bardejovský Prameň

Časopis Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Bardejov

Ročník 10

jún 2012

Číslo 3

Vol'by v cirkvi

Evanjelická cirkev a.v. na Slovensku sa vo svojej Cirkevnej ústave charakterizuje ako spoločenstvo organizačne založené na synodálno-presbyteriálnom systéme. V praxi to znamená, že predstavitelia cirkvi počnúc od farárov až po biskupov a k nim prináležiacich dozorcov nie sú do úradu ustanovení rozhodnutím vyšších predstavených, ale ich volia členovia cirkvi. Cirkevná ústava a ďalšie predpisy stanovujú podmienky, za akých k vol'bám dochádza a ako prebiehajú.

V zmysle týchto predpisov po uplynutí šesťročného volebného obdobia dochádza v júni 2012 k vol'bám predsedníctva ECAV na Slovensku (generálneho biskupa a generálneho dozorca). Zhodou okolností po uplynutí desaťročného volebného obdobia dochádza aj k vol'be zborového farára v Bardejove.

Predsedníctvo Šarišsko-zemplínskeho seniorátu a predsedníctvo cirkevného zboru na základe týchto skutočností zvolali volebný konvent Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Bardejov na nedeľu 17. júna 2012 o 9.00 do ev. kostola v Bardejove. Na ňom všetci riadni členovia cirkevného zboru s hlasovacím právom (t.j. starší ako 18 rokov) majú právo zúčastniť sa volieb cirkevných predstaviteľov.

K zmieneným vol'bám podáva toto číslo časopisu základné informácie verejne dostupné z oficiálnej stránky ECAV a zo zdrojov cirkevného zboru.

Kandidátka na vol'by Predsedníctva ECAV na Slovensku

Na Generálnom biskupskom úrade v Bratislave (GBÚ) sa 10. mája 2012 konala kandidačná porada predsedníctiev všetkých seniorátov a dištriktov ECAV na Slovensku, na ktorej bola zostavená nasledujúca kandidátka pre vol'by Predsedníctva ECAV na Slovensku:

Kandidačná listina pre vol'bu generálneho biskupa Evanjelickej cirkvi augsburgského vyznania na Slovensku (kandidáti sú zoradení podľa abecedy):

- 1. PhDr. Mgr. Miloš Klátik, PhD.**
- 2. Mgr. Boris Mišina**

Kandidačná listina pre vol'bu generálneho dozorca Evanjelickej cirkvi augsburgského vyznania na Slovensku (kandidáti sú zoradení podľa abecedy):

- 1. Ing. Ján Brozman**
- 2. Doc. MUDr. Imrich Lukáč, CSc.**

Životopisy a osobné stanoviská kandidátov vo vol'bách generálneho predsedníctva

Životopis

PhDr. Mgr. Miloš Klátik, PhD.

Osobné údaje:

Dátum a miesto narodenia: 3. septembra 1963 v Komárne

Dátum a miesto krstu: 23. septembra 1963 v Ev. a. v. kostole v Kolárove

Dátum a miesto konfirmácie: 25. apríla 1976 v Ev. a. v. kostole v Revúcej

Rodinné prostredie: Rodičia: Ján Klátik, farár, senior ECAV na Slovensku vo výslužbe

Zlatica Klátiková, evanjelická kantorka, na dôchodku

Manželka: Ol'ga Klátiková, rod. Rubaninská, farárka ECAV na Slovensku

Deti: Ján Klátik, študent na vysokej škole Mária Klátiková, študentka na vysokej škole

Miloš Klátik, študent na Evanjelickom lýceu Martin Juraj Klátik, žiak na Ev. základnej škole

Vzdelanie:

1977 - 1981 Gymnázium v Revúcej

1981 - 1986 Slovenská evanjelická bohoslovecká fakulta v Bratislave – magisterské štúdium

1986 Kaplánska skúška

1989 Kňazská skúška

2003 Evanjelická bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského – udelenie titulu PhD.

2011 Filozofická fakulta Univerzity Konštántína Filozofa v Nitre – udelenie titulu PhDr.

Doplňkové vzdelanie:

Postgraduálne štúdium teológie: Teologické fakulty v Berlíne, Erlangene, Heidelbergu, Mnichove

Jazykové štúdium nemčiny a angličtiny: Tübingen, Stuttgart, Londýn, Birmingham

Činnosť v ECAV na Slovensku a v zahraničí:

1977 – 1986 v CZ ECAV Revúca vedúci detskej besiedky, dirigent spevokolov, kantor

1986 Ordinovaný vo Veľkom evanjelickom kostole v Bratislave

1986 - 1987 Kaplán v CZ ECAV Ružomberok

1987 - 1988 Kaplán na Generálnom biskupskom úrade a duchovný správca v Teologickom domove

1988 - 1989 Kaplán v CZ ECAV Petržalka

1989 - 2006 Zborový farár v CZ ECAV Petržalka V CZ ECAV Petržalka okrem bežnej agendy duchovného pripravil a realizoval stavbu nového kostola, zborového centra a fary (v rokoch 1992 až 1994), ďalej organizoval (v rokoch 1998 – 1999) založenie Cirkevnej materskej školy Filipa Melanchtona, Cirkevnej základnej školy a Evanjelického gymnázia Dr. Martina Luthera;

člen presbyterstva Bratislavského seniorátu;

školský dekan Bratislavského seniorátu;

predseda Vieroučného výboru ECAV na Slovensku

od r. 2006 Generálny biskup Evanjelickej cirkvi augsburgského vyznania

Súčasne angažovaný v ekumenickom hnutí a v medzinárodnom kresťanskom hnutí

Od roku 2009 predseda Ekumenickej rady cirkví v Slovenskej republike

Od roku 2010 člen Výkonnej rady Svetového luteránskeho zväzu v Ženeve

Od roku 2011 predseda Výboru pre teológiu a ekumenické vzťahy SLZ v Ženeve

Od roku 2011 predseda Pracovného spoločenstva diasporálnych diel v Európe

Pedagogická činnosť:

Od r. 1987-2012 Vysokoškolský pedagóg na Evanjelickej bohosloveckej fakulte Univerzity

Komenského v Bratislave (EBF UK), kde vyučuje systematickú teológiu, symboliku – ekumeniku, teológiu Symbolických kníh a dogmatiku

2002/2003 Vedúci systematického seminára na Teologickej fakulte Univerzity v Lipsku

2005 Člen akademického senátu EBF UK a predsedníctva akademického senátu

2005/2006 Prodekan pre vzdelávanie EBF UK, člen jej vedenia a člen Vedeckej rady EBF

Publikáčná činnosť:

2003 - „Pramienok“, učebnica náboženstva pre 1. a 2. ročník ZŠ, vedúci autorského kolektívu

2003 - „Prameň“, učebnica náboženstva pre 3. a 4. ročník ZŠ, vedúci autorského kolektívu

2004 - „Základy dogmatiky“, vysokoškolská učebnica, autor

2004 - „Všeobecné kňazstvo pokrstených veriacich“, monografia, autor

2007 - „Vocatio – povolanie“, zborník z teologickej konferencie - zostavovateľ

2008 - „Schematizmus Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku“, zostavovateľ

2008 - „Charakteristické znaky a dôrazy v evanjelickej kázni“, zborník z teologickej konferencie - zostavovateľ

2009 - „Služby Božie a Večera Pánova“, zborník z teologickej konferencie - zostavovateľ

- 2010 - „Žilinská synoda“, zborník z teologickej konferencie - zostavovateľ
 2010 - „Postavy a udalosti doby Žilinskej synody“, zborník - zostavovateľ
 2011 - „Misia a charizmatické hnutia“, zborník z teologickej konferencie - zostavovateľ
 2012 - „Michal Miloslav Hodža“, monografia – monografia - autor
 2012 - „Cestou viery. Iniciatívy evanjelikov v kultúrnych dejinách Slovenska – publikácia - autor
 2012 - „V Tvojej ruke sú naše časy – výber kázní a príhovorov (v tlači) autor
 a mnoho ďalších prednášok doma aj v zahraničí

Jazykové znalosti: aktívne: nemecky, anglicky, rusky, pasívne: grécky, latinsky, hebrejsky

Ocenenia: Ocenenie rektora UK v Bratislave za svedomitú prácu na EFBF UK a za publikovanie odborných vysokoškolských textov v oblasti systematickej teológie; Osobnosť Petřžalky; Medaila ministra obrany SR; Plaketa mesta Michalovce; Plaketa predsedu Košického samosprávneho kraja za celospoločenskú angažovanosť a podiel na rozvoji ekumeny

Vyhľásenie Nebol som spolupracovníkom ŠtB ani kandidátom Od narodenia som rástol v našej ECAV, ktorá pre mňa znamená domov, pretože je telom nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista. Túto skutočnosť vnímam ako veľkú milosť a požehnanie pre môj život. A to, že naša cirkev má história bohatú na ľudí, ktorí neustúpili a nekapitulovali ani za cenu utrpenia, to, že sú to i moje korene, pokladám za veľkú čest. Chcem a snažím sa o to, aby som rôznymi spôsobmi svedčil o Trojedinom Pánu Bohu a o vykupiteľskom diele Ježiša Krista. Som vďačný, že s miem slovom Božím svietiť na cestu veriacim, ale i neveriacim, ktorým mám možnosť sa pri rôznych príležitostiach prihovoriť. Lebo tak ako apoštol Pavel neprišiel hlásať iné evanjelium, než evanjelium Ježiša Krista, tak žiadny duchovný evanjelickej cirkvi nemôže a nesmie hlásať nič iné, ako to jediné platné - evanjelium nášho Pána a Spasiteľa.

Osobné stanovisko kandidáta

Evanjelická cirkev augsburského vyznania ako telo Ježiša Krista pre mňa znamená domov. Túto skutočnosť vnímam ako veľkú milosť a požehnanie pre môj život. To, že aj moje korene sú v cirkvi, ktorá má história bohatú na ľudí, na osobnosti, ktoré neustúpili a nekapitulovali ani napriek ľažkým podmienkam, ani za cenu utrpenia, to osobne pokladám za veľkú česť, ale, samozrejme, predovšetkým za príklad hodný nasledovania. Tam sú korene, z ktorých môžeme čerpať životodarnú vlahu. Mýlia sa všetci tí, ktorí v diele svojich otcov nevidia oheň a svoje vlastné dejiny vnímajú už len ako kôpku chladného popola.

Mojím heslom je „Svedčiť a svietiť“. Snažím sa o to, aby som rôznymi spôsobmi svedčil o Trojedinom Pánu Bohu a o vykupiteľskom diele Ježiša Krista. Som vďačný, že s miem slovom Božím svietiť na cestu veriacim, ale i neveriacim, ktorým mám možnosť sa pri rôznych príležitostiach prihovoriť.

Predstupujem s programom, s ktorým vystupujem na kazateľnicu pred zhromaždené spoločenstvo, za katedru pred poslucháčov EBF, keď píšem novú knihu, keď vystupujem na pódiu a prednášam na konferenciách, keď predsedám výborom tu doma, v Ekumenickej rade cirkví, či v medzinárodných organizáciách, ale aj keď s rodinou, či sám v modlitbách ďakujem Pánu Bohu za Jeho dary. Lebo tak ako apoštol Pavel neprišiel hlásať iné evanjelium než evanjelium Ježiša Krista, tak ani duchovný evanjelickej cirkvi nemôže a nesmie hlásať nič iné ako to jedine platné - evanjelium nášho Pána a Spasiteľa.

Svedčiť a svietiť - to v praktických dôsledkoch znamená aj konkrétné rozhodnutia a konanie. Z môjho pohľadu je potrebná konkrétna podpora cirkevných zborov, podpora misie, potreba ďalšieho vzdelávania duchovných, ako aj potreba vzdelávania laických spolupracovníkov. Nemenej dôležitý je rozvoj diakonie a cirkevného školstva. Čo sa týka organizačnej štruktúry našej cirkvi, je dôležité prijať tie zmeny, ktoré sú potrebné a efektívne. K tomu však je nutná veľmi dôležitá príprava, ktorá musí brať do úvahy aj prípadnú odluku cirkvi od štátu.

Generálnemu biskupovi z ústavy vyplýva povinnosť chrániť vieroučnú čistotu a jednotu ECAV. Nie náhodou naša ústava

tieto zdanivo dve rôzne povinnosti vymenúva v jednom bode, pretože vierouku a jednotu cirkvi nemožno oddeliť.

Veľká väčšina cirkevných zborov, tak ako som ich za takmer 6 rokov mal možnosť poznať, nemá s vieroucou problém. Nemožno však byť jednotný s tými, čo vierouku opúšťajú. Tam, kde ide o naplnenie Božej vôle, tam nemožno robiť ústupky ani kompromisy. Tam nie je možné s každým súhlašiť. Z Božieho slova nemôžeme ustupovať, kapitulovať. K našej cirkvi sa prihlásilo pri ostatnom scítaní 320-tisíc občanov našej vlasti. Viac ako 100-tisíc ich je však v anonymite mimo našich kartoték. Avšak tých, ktorí prídu do chrámu Božieho vypočuť si zvest slova Božieho, je menej ako 10 %. To sú fakty. Napriek tomu chceme ponúknut' naše kresťanské hodnoty vonkajšiemu svetu, aby sa stali súčasťou morálky občianskej spoločnosti a základom pre štátu legislatívu, ktorá by limitovala správanie sa politikov, podnikateľov, finančníkov, súdcov a celej spoločnosti. Cirkev tu nie je a nikdy nebola len sama pre seba. Musí byť otvorená, ale tiež jasne identifikateľná, čo sa týka vieroučných zásad a jej smerovania. Je duchovným domovom pre všetky vekové kategórie, je spoločenstvom pokrstených veriacich, ktorí majú žiť svoju vieri každý deň, aj keď tá vonkajšia cirkev nebola a nie je bez poškvrny a vrásky, pretože do nej patria ľudia, ktorí sú tiež hriešni a ktorí potrebujú Božiu milosť.

Aby sme však neboli farizejmi, musíme sami byť príkladom pre druhých. Príkladom v poctivom zaobchádzaní so zdedenými duchovnými aj materiálnymi hodnotami po našich otočoch, s ktorými sa nesmie nepočítať šafáriť. Musíme byť príkladom v pomoci svojim blížnym, ktorí sa ocitli v núdzi či už pre svoj vek, zdravotný stav, alebo pocíťujú z akýchkoľvek dôvodov sociálnu vylúčenosť. Musíme byť príkladom pri výchove svojich detí v škole a najmä doma v rodinách. My máme vnášať pokoj a porozumenie do medziľudských vzťahov v cirkvi, spoločnosti i medzi národmi. Božie svetlo má aj skrze náš život svietiť tak, aby ľudia, vidiac naše skutky, velebili Otca, ktorý je v nebesiach.

V Bratislave 31. 5. 2012

Životopis

Boris Mišina

Narodil som sa dňa 23. mája 1953 v Liptovskom Mikuláši. Môj otec Jozef Mišina bol evanjelickým farárom v Dovalove a matka Helena, rod. Tomečková, bola v domácnosti. Mám štyroch starších súrodencov. V roku 1958 sme sa prestáhovali do Záriečia pri Púchove, kde môj otec bol farárom do roku 1980. Tu som navštevoval základnú školu, ktorú som ukončil v r. 1968.

Na Strednej priemyselnej škole elektrotechnickej v Bratislave som maturoval v r. 1972. V Záriečí i Bratislave som sa aktívne podieľal na stretnutiach dorastu a mládeže, navštevoval som biblické hodiny a bol som členom spevokolu. Po maturite som sa hlásil na štúdium teológie, čo mi však vtedajší režim neumožnil. Preto som sa zamestnal v Azbestocementových závodoch v Púchove. V októbri 1972 som nastúpil na základnú vojenskú prezenčnú službu. Aj po jej skončení v septembri 1974 som sa opäť bezúspešne hlásil na teológiu. Od 1. 10. 1974 som teda pracoval ako technik v Slovenských závodoch technického skla v Bratislave. Až v októbri 1975 som bol priyatý na Slovenskú evanjelickú bohosloveckú fakultu, ktorú som úspešne ukončil. Do cirkevnej služby ako evanjelický farár som bol vyslaný ordináciou vo Veľkom kostole v Bratislave 6. júla 1980.

Od 1. 8. 1980 som pôsobil v Liptovskom Hrádku-Dovalove. V Liptovskooravskom senioráte som bol určité obdobie seniorálnym presbyterom. Vo februári 1990 som sa stal zborovým farárom v Cirkevnom zbere Soľ. Od 15. 5. 1994 som bol konseniorom Šarišsko-zemplínskeho seniorátu a od 14. 10. 1994 seniorom. V tom istom roku som bol na synode zvolený do Predsedníctva synody. Tieto úlohy som vykonával do 30. 6. 1998.

Dňa 1. 7. 1998 som sa stal zborovým farárom v Bratislave, kde som sedem rokov vykonával službu predsedajúceho farára. V Bratislavskom senioráte som bol 8 rokov presbyterom a od r. 2008 som seniorom. Naša evanjelická cirkev sa mi stala domovom, kde sa mi Pán Boh dáva v svojom slove poznávať, kde prijímam Jeho odpustenie a milosť v Pánu Ježišovi Kristovi a kde slúžim darmi, ktoré mi Pán cirkvi zveril. Nikdy som neboli stranicky organizovaný a nikdy som na žiadnej úrovni nespolupracoval s Štb. Oženil som sa s Ľudmilou, rod. Šefcovou, dňa 25. júna 1977. Manželka mi bola a je spolupracovníčkou a oporou v mojej službe v cirkvi. Pán Boh nám dal dvoch synov: Michal je evanjelickým farárom medzi Slovákm v New Yorku a Andrej je grafickým dizajnérom v Bratislave.

Osobné stanovisko kandidáta

Pánova cirkev vychádza z minulosti, ale má pracovať pre budúcnosť. Ľudí dobrej vôle má spájať, nie polarizovať. Má byť láskavým domovom, miestom rastu viery a zdrojom poznania evanjelia Pána Ježiša Krista pre všetkých, ktorí prijímajú jej službu.

Vo funkcií generálneho biskupa ECAV budem v záujme Božej veci a bratsko-sesterských vzťahov sledovať tieto ciele:

1. Misia a diakonia

Pánovo slovo: *Budete mi svedkami. Čiňte mi učením všetky národy* – platí aj pre nás. Preto budem napomáhať všetky misijné snahy. Ak cirkev nie je v misii aktívna, upadá.

Podporím vysielanie misionárov do zahraničia. Niekoľkí naši evanjelickí misionári pracujú v zahraničí bez záujmu a podpory vlastnej cirkvi.

Evanjelická diakonia si získala sociálnou činnosťou rešpekt. Strediská ED sú aj misijnou službou. Chcem pomáhať vzniku nových stredísk ED a vytvárať systém ich personálnej i finančnej podpory tak, aby sa diakonia stala prirodzenou súčasťou života cirkvi.

2. Vzdelávanie

Farári, seniori i biskupi potrebujeme výchovu k vzájomnej pomoci a láske, k horlivosti, k jednote ducha vo zväzku pokoja, k odpúšťaniu, k prekonaniu zlyhaní a k obnoveniu povolania a viery. Tomu majú slúžiť **duchovné cvičenia**, aby sme neboli nájdení nehodní, keď kážeme iným.

My kazatelia máme vynášať dobré z pokladov svojich sfôr. Preto v spolupráci s EBF a Biblickou školou vytvoríme systém **vzdelávania farárov**. Len ten, kto má, môže obohatovať iných.

Budem nápadomocný pri tvorbe a podpore programov **vzdelávania neordinovaných pracovníkov** tak, aby bola zachovaná čistota učenia.

V oblasti **školstva** podporím tvorbu učebných textov, pracovných listov, zakladanie základných a materských škôl. Vytvorím priestor, aby farári mali záujem pracovať ako duchovní správcovia.

3. Reštrukturalizácia cirkvi

Za dobrú myšlienku považujem vytvorenie **troch dištriktov**. Jeden z troch biskupov môže byť **predsedajúcim biskupom**, príčom sa môžu striedať. Tým sa posilnia dištrikty a umožní sa dvojstupňová správa. Odmietať premeniť našu cirkev na jeden dištrikt s jedným biskupom.

Cirkevné zbery sú základnými jednotkami cirkvi, z ktorých vychádza všetka moc. Táto evanjelická zásada nemá byť len na papieri. S posilňovaním právomocí zborov je dôležité viesť ich aj k zodpovednému spravovaniu svojich vecí a k solidarite so slabšími. Cirkev je v svojej podstate cirkvou len v cirkevnom zbere – tzv. **vyššie cirkevné organizačné jednotky** sú v evanjelickej cirkvi kvôli zborom, nie naopak.

Osobitný prístup si vyžadujú cirkevné zbery na dedinách a osobitný v **mestách**. Mnohí naši členovia odchádzajú z dedín do miest. V mestách sa prihlásujú aj ľudia, ktorí v cirkvi nevyrástli. Všetkým treba vytvárať podmienky prijatia, a duchovnej starostlivosti. Treba sa tiež venovať službe v internátoch, a vo veľkých nemocniciach.

4. Ekuména a spolupráca

S Božou pomocou chcem vnášať dôveru medzi pracovníkov cirkvi. Evanjelici na Slovensku bývali morálnej autoritou spoločnosti. Toto je možné obnoviť len spoločným úsilím a poctivou sebareflexiou.

Budem dbať na bratské vzťahy s ostatnými kresťanskými cirkvami na Slovensku. Treba spolupracovať na zmene financovania cirkví štátom, ale aj nachádzať spôsoby, ako môžu kresťania obstatť v sekularizovanej spoločnosti.

Božou pomocou a v spolupráci chceme cirkev smerovať

- k posilneniu viery, lásky a porozumenia v cirkvi
- k povzneseniu a čistote evanjelického povedomia
- k napomáhaniu misijnej činnosti

- k vzdelávaniu duchovných a neordinovaných pracovníkov
  - k rastu úrovne našich škôl
  - k spolupráci s každým, kto chce byť užitočný Božiemu dielu
- Tak nám Pane pomáhaj!**

V Bratislave 31. 5. 2012

Životopis

Ján Brozman

Ing. Ján Brozman, narodený 23. 6. 1968 v Košiciach. Základnú školu som navštevoval v Budimíre. Po jej skončení som bol prijatý na Vojenskú strednú odbornú školu letectva v Prešove. V roku 1986 po jej skončení som nastúpil, ako technik lietadla na letisku Přerov. V roku 1988 som bol prijatý na štúdium Vysokej vojenskej leteckej školy v Košiciach. Po absolvovaní štúdia som pracoval ako starší technik na letisku Piešťany a Prešov. Prešiel som funkiami od staršieho technika, náčelníka oddelenia, zástupcu veliteľa letky, veliteľa letky. Od augusta 2005 som pracoval ako vedúci starší dôstojník na Veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene. V rokoch 2006 – 2008 som bol ustanovený na Veliteľa detašovaného pracoviska Odbornej výcvikovej školy letectva v Košiciach. 1. 1. 2009 som nastúpil na funkciu Náčelníka Inžinierskej leteckej služby na Veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene. 1. 5. 2010 som bol ustanovený na funkciu Hlavného inžiniera letectva a protivzdušnej obrany. Získal som previerku na stupeň „Tajné“ NATO, EÚ, Slovensko. Bol som ocenený medailou NATO, medailou za službu v misiách, medailami za vernosť Ozbrojeným silám III. a II. stupňa, pamätnou medailou ministra II. stupňa.

Pri voľbách do samosprávy v roku 2010 ma občania obce Drienovská Nová Ves zvolili za starosta. Funkciu som prevzal 30. 12. 2010, kedy som po 24 rokoch ukončil aktívnu službu v letectve Ozbrojených síl SR, ako podplukovník letectva.

Som ženatý od roku 1990 a bývame s manželkou Zuzanou, rod. Galdunovou, dvoma dcérami Zuzanou (21) a Lenkou (10) v dome s rodičmi v obci Drienovská Nová Ves. V mojom živote nastal zlom, kedy som spoznal Pána Ježiša práve v Evanjelickej cirkvi. V cirkvi verne slúžim a ak dá Boh života a zdravia, tak túžim slúžiť verne ku cti a sláve Božej. Som neprestajne vdľačný Pánu Bohu za tých, ktorých som stretol na ceste viery. Bol som prijatý do Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku 22. 3. 1996. Slúžil som ako učiteľ detskej besiedky, kurátor fílie Drienovská Nová Ves. V júni 2003 som bol zvolený za dozorcu CZ Obišovce, kde stále slúžim. V roku 2006 som bol zvolený do služby za dozorcu Košického seniorátu, ale po zvolení do služby za dozorcu VD ECAV som sa funkcie vzdal. Som predsedom výboru Slovenského evanjelizačného strediska. Bol som členom Generálneho súdu a Dištriktuálneho súdu, jedno volebné obdobie.

Rád hovorím o Bohu. Vydal som vlastným nákladom 3 zbierky básní – Do údolia (2003), Ked' tiene klamú (2009), Nezaduní (2012). Nepravidelne prispievam do cirkevných periodík, Evanjelický posol spod Tatier, Evanjelický východ. Prispel som do kníh modlitieb, pravidelne prispievam do čítania na každý deň – Tesnou bránou.

Pracujem s PC – word, excel, power point, Internet bez problémov, mám vodičské oprávnenie skupiny B. Okrem toho ovládam anglický jazyk a mám výborné manažérské schopnosti, organizačný talent, som zodpovedný, presný, komunikatívny. „Máme sa Pána Boha báť a Ho milovať, aby sme na blížneho svojho falošne neluhali, nezrádzali ho a neohovárali, ani mu zlý chýr nerobili, ale aby sme ho ospravedlňovali, dobre oňom zmýšľali aj hovorili a všetko v lepšom zmysle vysvetľovali.“ Malý katechizmus Dr. Martina Luthera

Osobné stanovisko kandidáta

Milovať Boha

Vol'by, to je chvíľa, kedy platí: „**Po ovocí poznáte ich.**“ Mt 7,16 Je to otázka pre historiu a prosba o milosť do budúcich časov. **Na týchto dvoch prikázaniach (Mk 12,29-31) sa zakladá celý zákon aj proroci.** Mt 22,40 Milovať Boha – nad to niet nič väčšie. Vyplýva z toho všetko: vyznanie, etika, životný štýl, ekonomika, práca, misia, vzťahy, politika, tvorba atď. Z lásky k Bohu vyplýva život. Túto lásku a jej šírenie búra svet sebaistých. Byť si sebaistý rúca pokoru pred Bohom, nahadzuje fasádu imidžu, upravuje predzáhradku uznania, to všetko oplotené neslýchaným obdivom a z tejto klietky „narcis“ nevychádza, len cez druhých ľudí vplyvá

nezdravo na svojich zverencov. Udržiava ich v neslobode, neláske a neuznaní dostatku Božej milosti pre všetkých. Predstava Boha je zdeformovaná v „kultúru“ kresťanstva, ktorá sa uchýlia ku kultu obradovosti a uzatvárania sa do seba. Ale On prišiel, „**aby mali život, a to v hojnej miere!**“ **J 10,10** Je nutne zrozumiteľne pre dnešnú verejnosť vyklaďať kto je Boh, kto je Kristus, Duch Svätý. Aby aj nám nezneli slová Pána Ježiša: „**Čo ma oslovujete: Pane, Pane! a nečiníte, čo hovorím?**“ L 6,46

Ak opšem všetky oblasti, ktoré budem môcť spravovať, tak je to to najjednoduchšie čo by som mohol urobiť. Len si pozrite predchádzajúce vyhlásenia, sľuby, či plány... a ako to

vyzera s realitou. Totiž – realita je niečo, čo človek nikdy nedokáže vymyslieť.

V tom je láska, že nie my sme milovali Boha, ale že On miloval nás a poslal svojho Syna ako obet' zmierenia za naše hriechy. 1 J 4,10

Myslím, že sa nedá povedať, že by v dnešnej podobe bola ECAV jedným telom a jedným duchom.

Reštrukturalizácia, musí poslúžiť k lepšiemu prejavu Božej lásky a našej lásky k Bohu:

Biskupov bližšie ku zborovým farárom, k cirkevným zborom, cirkevné zbory žijú, ako Božia rodina, pomoc silnejších zborov slabším, zblíženie spolupráce cirkevných zborov-návštevy, modlitebné spoločenstvá, vzájomné povzbudzovanie sa vo viere, pomoc pri rozvíjaní nových druhov práce v CZ, pomoc pri riešení ľažkostí, bratská spolupráca, vzdelávanie neordinovaných a ich zapojenie do práce na rôznych úrovniach, hospodárenie cirkvi usporiadať tak, aby bola zabezpečená duchovná, misijná práca v cirkvi, ale aj navonok.

„Preto snažme sa o to čo viedie k pokoju a k vzájomnému budovaniu“ Rím 14:19

Mysliť na spoluprácu a na to, aby boli problémy riešené Biblickým princípom, v snahe získať brata. Najprv v rozhovore medzi štyrmi očami a až potom pojať ďalších bratov na svedectvo. Verím, že toto Boh požehná a nebude dochádzať k triesteniu, ale k budovaniu v bratskej láske. Znamená to aj nájdenie súladu medzi Božími zákonmi a zákonmi, ktoré tvoríme my sami.

„Každý z nás nech myslí na svojho blízkeho, aby mu to bolo na dobro, na budovanie.“ Rím 15:2

To znamená rozvoj práce s mládežou na úroveň samostatnosti, kde mládež je sice pod dohľadom predstavených, ale pracuje sama na príprave jednotlivých podujatí svojou vlastnou kreativitou.

Rozvoj práce s deťmi – detské besedy, aby deti vnímali hľbku lásky, ktorú sme im povinní v mene Pána Ježiša dávať, aby vnímali cirkev ako svoju Božiu rodinu, kde môžu prejavíť svoje dary, ktoré vyučujúci dokáže pozorovať a s rodičmi vedú dieťa, aby dary už v ich veku vnímali pre oslávenie Pána Ježiša.

Rodinné spoločenstvá – zvlášť v dobe rozvodov a sklamaní – vnímať, ako pokračovanie alebo prechod z mládeže do RoS, kde Biblicky usmerňovať mladé rodiny, aj skúsenosťami starších manželov.

Vnútorná misia a jej prejav navonok v zmysle vedenia CZ k misijnému zameraniu, niest Evanjelium ku kolegom na pracovisku, k susedom, aj k tým, ktorých nám Pán Boh dá do cest, teda moc Evanjelia sa prejavuje skrze nás, ktorí patríme Pánovi Ježišovi. Prejavuje sa v našom živote viery.

„Radujte sa pohania spolu s Jeho ľudom.“ Rím 15:10

Jasne musí byť zjavná naša živá viera, vďaký naproti Pánu Bohu, aby sa aj pohania túžili spolu s nami tešiť. Veci cirkvi (cirkevné zbory, senioráty, dištrikty, správu zvereného majetku, hospodárenie...) usporiadať tak, aby prinášali požehnanie pre cirkev, pre misijné pole v cirkvi aj mimo cirkvi, aj pre zahraničnú misiu.

K tomu všetkému a mnohemu ďalšiemu sme premieňaní Kristom. Takto premenení, ako cirkev s láskou meníme svet, každý ten kúsok zeme, kde nás Boh postavil.

Drienovská Nová Ves 31. 5. 2012

Životopis

Doc. MUDr. Imrich Lukáč, CSc.

Osobné údaje:

Dátum miesto narodenia: 13. februára 1951 v Opinej, okr. Košice-okolie

Dátum a miesto krstu: 25. februára 1951 v Opinej

Dátum a miesto konfirmácie: 30. mája 1965 v Opinej

Rodinné prostredie: evanjelické

Rodičia: dnes už zosnulí Ján Lukáč; Margita Lukáčová, rod. Miklušová

Manželka: Božena Lukáčová, rod. Jenčuráková

Deti: RNDr. Daniela Moščovičová, rod. Lukáčová Ing. Ján Lukáč

Vzdelanie:

1966-1969 SVŠ Košice, Kováčska 28 1969-1975 Lekárska fakulta UPJŠ Košice

1975 promôcia na LF UPJSW Košice - MUDr.

1995 vedecká hodnosť kandidát vied

2009 habilitácia - docent

Doplňkové vzdelanie:

Študijné pobedy v zahraničí /USA, Moskva, ČR/

Činnosť v cirkvi

1966-1975 vedúci dorastu v CZ Opiná a aktívna práca v mládeži CZ

1984-1987 zborový presbyter CZ Opiná, poverený vnútornomisijnou činnosťou

1987-1994 náimestný dozorca CZ ECAV Opiná

iniciátor vzniku SED SVETLO a jeden zo zakladateľov školy pre hluchoslepé deti v Červenici. Od vzniku správca - riaditeľ SED Svetlo. 1994 dozorca CZ Opiná doteraz nepretržite, t. č. 4. funkčné obdobie 1990-1994 člen Gen. presbyterstva ECAV

2000-2005 predseda Správnej rady ED ECAV na Slovensku

2006-2012 seniorálny dozorca KOS

2009 predseda Synody ECAV

Povolanie: Neurochirurg, VŠ pedagóg. Pracuje na Neurochirurgickej klinike UPJŠ LF a v Nemocnici L. Pasteura v Košiciach. Medicínsku prax začal vo Vranove n/T, neskôr v Prešove. Od roku 1985 na Neurochirurgickej klinike v Košiciach.

Pedagogická činnosť: Od roku 2001 pôsobí ako vysokoškolský pedagóg na Neurochirurgickej klinike UPJŠ LF v Košiciach.

Publikačná činnosť medicínska: Bol autorom, resp. spoluautorom 44 vedeckých publikácií v domácich a zahraničných lekárskych časopisoch (príloha).

Publikačná činnosť na pôde ECAV:

Imrich Lukáč: Niekoľko viet na zamyslenie. Evanjelický posol spod Tatier (EPST), roč. 80, č. 29, s. 280, 1990.

Imrich Lukáč: Biblický kurz pre deti Stará Voda '90. EPST, roč. 80, č. 23, s. 231, 1990.

Imrich Lukáč: Príprava zdravotno-biblického tábora. EPST, roč. 81, č. 13. s. 103, 1991.

Imrich Lukáč: O detských letných zdravotno-biblických táboroch. Tranovský evanjelický kalendár, roč. 93, s. 124 – 126.

Imrich Lukáč: Úrad v cirkvi – dôvod na neustále pokánie životom a nie jazykom. EPST, roč. 84, č. 35 – 36, s. 1, 1994.

Imrich Lukáč: Spoločná adresa: Červenica. EPST, roč. 85, č. 4, s. 29 zo dňa 26. 1. 1995.

Imrich Lukáč: Z činnosti Charitatívneho strediska Svetlo. EPST, roč. 86, č. 25, s. 197 zo dňa 20. 6. 1996.

Imrich Lukáč: Svetlo žiari deťom. EPST, roč. 87, č. 46 s. 1 zo dňa 13. 11. 1997.

Imrich Lukáč: Svetlo deťom. EPST, roč. 89, č. 8, s. 12 zo dňa 25. 2. 1999.

Imrich Lukáč: Tábor Sigord 2000. Evanjelický posol spod Tatier, roč. 90, č. 39, s. 3 zo dňa 5. 10. 2000.

Imrich Lukáč: Inštalácia zborového farára. EPST, roč. 2002, č. 23 s. 2.

Emília Čulková, Radoslav Grega, **Imrich Lukáč:** Nás zbor a kraj /CZ ECAV Opiná - história zboru a kraja - knižné vydanie/ - ISBN 80-7165-453-3. Vydané 2004, 152 s.

Jazykové znalosti: aktívne: anglicky a rusky pasívne: francúzsky

Ocenenia: Zlatá Jánskeho plaketa za darcovstvo krvi ; Zlatý odznak Evanjelickej diakonie

Osobné stanovisko kandidáta

„Veriť, milovať, pracovať“

Ked' som začal premýšľať ako najstručnejšie a najjasnejšie naformulovať svoje osobné stanovisko k službe, padlo mi do očí známe celoživotné heslo M. R. Štefánika „Veriť, milovať, pracovať“. A hoci od smrti Štefánika už uplynulo viac ako 93 rokov, myslím si, že tieto jeho slová viac ako čokoľvek iné dnes vystihujú potreby našej ECAV i celého Slovenska.

Najdôležitejšia totiž pre nás je viera v Trojjediného Pána Boha. Písмо svätej a Augsburgskej vyznanie sú základom našej viery, nech sú teda pilierom našej jednoty. V tomto smere chcem byť generálnemu biskupovi spoľahlivou oporou a dobrým partnerom pri hlásaní Kristovho evanjelia v celej našej cirkvi. Len takto budovaná jednota cirkvi má šancu zabezpečiť jej duchovný rast. S jednotou súvisí svornosť medzi nami, pretože rozbroj je živou pôdou pre satana. V spletí protichodných názorov musí dominovať úprimná snaha a odhodlanie potlačiť vlastné sebectvo, egoizmus, vlastnú slávu a uprednostniť toho, ktorý našej cirkvi je Hlavou – Ježiša Krista. O našej cirkvi a jej historicky overenej synodálno-presbyteriálnej forme správy radi hovoríme ako o príklade demokracie budovanej zdola. Inšpirovaní Štefánikom, majme na pamäti, že demokracia znamená myslieť skôr, než začneme konat'. Vždy si najprv premyslime, či svojím konaním nepoškodzujeme blízneho, rodinu, cirkev, spoločnosť. Len takáto demokracia zamedzí chaosu.

Musíme byť verní príkazu Pána Ježiša Krista a milovať. Milovať Pána, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou myšľou a blízneho svojho ako seba samého. Viera sa musí dokazovať skutkom. Preto cirkev bez diakonie sa nemá právo nazývať cirkvou. Pamäťajme, čokoľvek by sme neurobili jednému z najmenších, Jemu sme neurobili. Myslime teda na hladných a smädných, na chorých, na nahých a tých, čo sú vo väzení... Myslíme na všetkých nádznych, ktorí sú odkázaní na našu pomoc.

Všetci kandidáti v zmysle § 7 zákona č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov, dali súhlas so spracovaním uvedených osobných údajov prevádzkovateľovi „Evanjelická cirkev a.v. na Slovensku“ pre účely volieb generálneho biskupa v roku 2012.

A napokon pracujme pre to, v čo veríme, pracujme pre tých, ktorých milujeme. Pracujme, však žatvy je mnoho. Myslím teraz na našu diakoniu, jej prepojenie s cirkevnými zbormi, na naše cirkevné školstvo – od tých materských cez základné a stredné školy. Aktivujme náš vzťah s Univerzitou Komenského a jej Evanjelickou bohosloveckou fakultou pri výchove najmä kňazského dorastu, ale i iných pracovníkov pre cirkev. Pracujme na nových formách misie. Pokročime v našom zákonodarstve, kde možno je na čase rozhodnúť o precíznejšom prerozdelení zákonodarných, súdnych a výkonných kompetencií ústredných orgánov. Doriešme pracovnoprávne postavenie duchovných v službe ECAV, či už priamo v jej štruktúrach, alebo mimo jej štruktúr. Sfunkčníme a zefektívňime disciplinárny poriadok, ktorý umožní disciplínu, ak je treba aj rýchlo a účinne ju vynucovať. V záujme zefektívnenia celej našej práce rozhodnime o kompetenciách ústredia, dištriktov, seniorátov a samotných cirkevných zborov. Pracujme s mládežou, aby sa v ECAV cítila ako doma. Ak treba – pracujme na nových spevňkoch a novej Agende, pokračujme vo vydávaní učebníc náboženstva. Pracujme na zveľaďovaní nášho cirkevného majetku, aby sa tento stal zdrojom príjmu cirkvi v najefektívnejšej forme. Otázkou najbližších rokov sa zrejme stáva aj zmena financovania cirkvi štátom a na to treba prispôsobiť svoju štruktúru i systém odmeňovania duchovných, aby sa predišlo kolapsu pri jej realizácii.

V našej cirkvi sa angažujem od detstva a i dnes zastávam v nej rôzne funkcie od cirkevného zboru, cez seniorát, dištrikt až po synodu ECAV. Poznám dôverne silné aj slabé stránky nášho terajšieho fungovania. Vo funkcii generálneho dozorca chcem využiť všetky príležitosti, ktoré cirkvi táto doba dáva. Chcem ju viest' tak, aby sa vyhla rizikám, ktoré na ňu v súčasnom svete striehnu.

V Košiciach 26. 5. 2012

Kandidátka na voľby zborového farára Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Bardejov

Zo zápisnice kandidačného presbyterstva zo dňa 31. mája 2012:

Brat seniorátny dozorca informoval o postupe predsedníctva seniorátu pri voľbe zborového farára. Voľba zborového farára sa môže uskutočniť 3 spôsobmi:

- a) pozvaním jedného kandidáta
- b) pozvaním viacerých kandidátov
- c) vypísaním súbehu v EPST

Brat zborový dozorca informoval o rozhodnutí presbyterov pozvať br. Mgr. J. Velebíra, ako jedného kandidáta na obsadenie kňazskej stanice. Brat seniorátny dozorca dal hlasovať.

Uznesenie č. 1 : Kandidačné presbyterstvo navrhuje konventu cirkevného zboru obsadiť kňazskú stanicu pozvaním jedného kandidáta br. Mgr. J. Velebíra.

Hlasovanie: za 28, proti 0, zdržal 0.

Životopis kandidáta

Ján Velebír

Osobné údaje:

Narodený:	26. augusta 1966 v Bratislave
Manželka:	Anna Velebírová rod. Ciriaková, ev.a.v. farárka v Bardejove
Deti:	Ján (1991), absolvent Gymnázia L. Stöckela v Bardejove
	Samuel (1993) , absolvent Gymnázia L. Stöckela v Bardejove
Rodičia:	Adam (1998), žiak ZŠ B. Krpelca v Bardejove
	Ján Velebír (1932) ev.a.v. farár (Žehňa, Sabinov, Brezová p. Br., Važec, Hanušovce n/T.)
Súrodenci:	a Mária rod. Gajarská, učiteľka / úradníčka
	Darina Marčoková, ev.a.v. farárka (Kysáč, Srbsko), Miloslav Velebír, ev.a.v. farár (Perth, Austrália)

Vzdelanie:

Základná škola:	1972-73 Žehňa; 1973-75 Sabinov; 1975-80 Prešov
Gymnázium:	1980-82 Prešov; 1982-84 Myjava
Vysoká škola:	1984-1989 Slovenská evanjelická bohoslovecká fakulta v Bratislave, Komenského bohoslovecká fakulta v Prahe
Ordinácia:	9. júla 1989 v Prešove

Zamestnanie:

Od augusta 1989 až dosiaľ kňaz Evanjelickej cirkvi A.V. na Slovensku
 Pôsobiská: VIII 1989 – XI 1996 - Kalinovo (Novohradský seniorát - NOS); XI 1996 – VII 2002 - Východná (Liptovskooravský seniorát - LOS); VIII 2002-dosiaľ - Bardejov (Šarišskozemplínsky seniorát - ŠZS)

Funkcie v cirkvi:

1983 – 1987 zborový kantor Brezová pod Bradlom
 zborový farár, tajomník a predseda ZED NOS, seniorátny koordinátor práce s mládežou NOS, seniorátny presbyter LOS, predseda ZED ŠZS, konsenior pre VMV ŠZS,

Jazykové znalosti: Angličtina, Nemčina - aktívne

Iné znalosti: Práca s PC, hra na klavír,

Záľuby: Hudba - aktívne i pasívne, tvorba hudobná a literárna, literatúra, história, práca s ľuďmi,

Hlavné dôrazy v službe:

Ježiš Kristus je hlavou a Pánom cirkvi. Je hlavným motívom našej služby a zdrojom sily a odúsevnenia. Cirkev je telo Kristovo, je svätá a vzácná napriek nehodnosti jej jednotlivých členov. Prácu v cirkvi môžeme účinne robiť len vtedy, ak budeme hľadieť predovšetkým na Krista a nie na svoje osobné a skupinové záujmy. Čím bližšie budeme ku Kristovi, tým bližšie budeme k sebe navzájom. Cirkev musí v každej dobe odpovedať na aktuálne otázky života a vyjadrovať osvedčené Biblické pravdy vždy aktuálnym a pre súčasníkov zrozumiteľným jazykom a formami. Rodina je základnou bunkou fungujúcej cirkvi, i spoločnosti. Najzákladnejšie prejavy kresťanského života sa majú odohrávať v rodinnom živote veriacich.

Zlatá konfirmácia

Je Piata nedeľa po Veľkej noci - 13. máj 2012. V našom evanjelickom chráme sa začínajú služby Božie. Začiatok je o 9.00 ako obyčajne. Mnohých prekvapia štítky v prvých laviciach s nápisom „REZERVOVANÉ“.

Za sprievodu zvonov a zvukov organu vchádza slávnostný sprievod. Sú to muži a ženy takpovediac „neskoršieho stredného veku“ na čele s bratmi farármi a sestrou farárikou. Všetci zaujmú svoje miesta a služby Božie sa začínajú. Dozvedáme sa, že v rámci týchto služieb sa koná zlatá konfirmácia. Naši spolubratia a spoluestrety sa dožívajú nádherného výročia. Presne pred päťdesiatimi rokmi 13. mája 1962 stáli v tomto chráme a pred tým istým oltárom ako konfirmandi – chlapci a dievčatá, ktorí vtedy pod vedením zosnulého brata farára – konseniora Jána Mišáka potvrdili svoju krstnú zmluvu. Vtedy to boli štrnásťroční tínedžeri, dnes sú to zrelí šesťdesiatníci. Vzrušené momenty boli už pred začiatkom služieb Božích v auditóriu, kde sa zlatí konfirmandi stretli. Tu sa navzájom po rokoch poznávali a porovnávali sa s tým,

z tej päťdesiatročnej zažitnej konfirmačnej fotografie. Vedľa mnohí sa za tých päťdesiat rokov vôbec nevideli. A tých „päťdesiat“ to je poriadne dlhá doba. Vlasy sa postriebrili a na tvárich pribudli vrásky. Každý z nich má za sebou veľkú časť života. Mnohí sa toho momentu nedozili, iní sa z rôznych dôvodov nezúčastnili. Ale štyridsať dva zlatých konfirmandov je tu. A je to pre nich vzácná chvíľa. Všetci sú vďační nášmu Všemohúcemu Bohu za tieto momenty, že ich sám Hospodin viedol, požehnával a usmerňoval ich na životných cestách, po ktorých kráčali. Je treba pripomenúť, že služby Božie boli službami troch cirkevných zborov: Bardejova, Richvaldu a Zlatého, pretože všetky tieto zborov tvorili pred piatimi desiatkami rokov jeden spoločný Bardejovský zbor.

Na slávnostnej liturgii sa podieľali všetci bratia farári zo všetkých troch cirkevných zborov a sestra farárka. Služby Božie obohatil svojim spevom aj spevácky zbor Zachariáša Zarewutia. V kázni sa prihovoril zborový farár – senior Ján Velebír. Kázal na text z knihy Prísloví 1; 7 – 10.

Svojou básňou „Konfirmandom“ sa ústami svojho syna Jána Mišáka ml. prihovoril zosnulý brat farár – konsenior Ján Mišák st. Zlatých konfirmandov pozdravili brat farár Marek Cingel z Richvaldu a brat Jaroslav Folta dozorca bardejovského cirkevného zboru. Za konfirmandov sa bratom farárom a cirkevnému zboru podčakovala sestra Zuzana Priščáková. Najväčšie podčakovanie patrilo nášmu

Otcovi nebeskému v modlitbách zlatých konfirmandov a členov cirkevného zboru. V rámci týchto osláv bola prisluhovaná Večera Pánova pre jubilantov aj pre ostatných účastníkov služieb Božích.

Po skončení zhromaždenia v kostole sa zlatí konfirmandi odobrali na evanjelický cintorín, kde si učili pamiatku

zosnulého brata farára Jána Mišáka st. pri jeho hrobe položením venca a modlitbou.

Požehnané jubilejné stretnutie bolo zavŕšené spoločným obedom. Starí známi sa mohli porozprávať, nanovo sa spoznať, pripadne obnoviť staré priateľstvá. Spokojnosť vyslovil aj brat farár – senior Ján Velebír. Podčakoval sa spoluorganizátorom slávnosti. Všetci sa napokon mohli spolojne rozísť s vedomím, že aj oni raz budú tí blahoslavení, ktorí budú povolení na spoločný hod Baránkov, ako to mali uvedené podľa Zjavení Jána 19,9 v motte pozvánky na ich ZLATÚ KONFIRMÁCIU.

Anna Adamuščínová

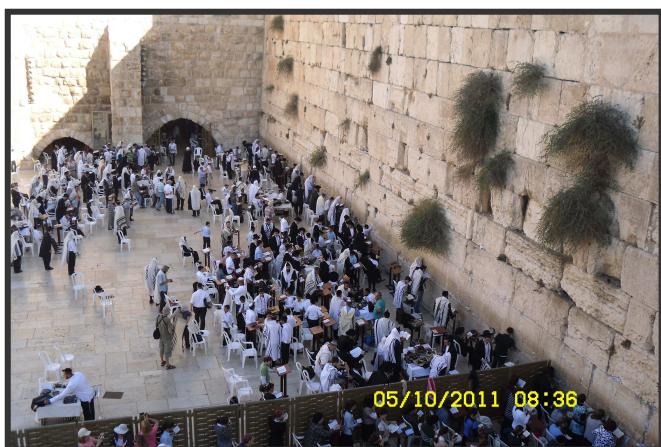
IZRAEL

krajina splnených Božích zaslúbení

Izrael:

krajina , v ktorej Pán Ježiš strávil svoj pozemský život zaslúbená zem Božieho vyvoleného národa, kolíska kresťanskej cirkvi,..

Túžba navštíviť Izrael bola v mojom srdci už niekoľko rokov. Sen sa pre mňa, moju tetu a sesternicu stal skutočnosťou v októbri minulého roku. Spolu 32 členná skupina z celého Slovenska na čele s vynikajúcim sprievodcom bratom farárom Jankom Jančom z Kalnej nad Hronom šťastne pristála na letisku Bena Guriona v Tel Avive. Po večernej návšteve Jaffy alebo Joppy (štyritisíce rokov starého prístavného mesta pri Stredozemnom mori, kde prorok Jonáš vstúpil na loď do Taršša – Jonáš 1, či kde mal apoštol Peter videnie v dome Šimona koželuha – Skutky 10) sme sa ubytovali v hoteli Bethlehem v Betleheme. Keďže toto mesto patrí od r. 2001 pod Palestínsku samosprávu, odvtedy sa z neho vystahovalo okolo 300 000 Židov a je takmer výlučne domovom moslimov a nemnohých kresťanov. Židia tam kvôli ochrane postavili múr a kontrolujú všetkých prechádzajúcich cez hranicu.

Naše potulky sa po rannom stíšení a výdatných raňajkách začali v Jeruzaleme. S týmto mestom sa spája mnoho Božích zaslúbení a platí aj to novozmluvné: „Mesto, ktoré leží na vrchu, nemôže byť skryté“ (Matúš 5,14). Po osobnej prehliadke sme sa vdľaka Božej milosti dostali na vrch Morija (Chrámovú horu), čo tiež nie je samozrejmosť, keďže patrí Arabom. Na mieste slávneho Šalamúnovho chrámu dnes stoja dve mešity: Skalný dóm (Zlatá, Omarova mešita) a mešita Al Aksa. Napriek tejto skutočnosti Židia veria v zvrchovanú moc Hôspodina, ktorý je jediný Boh, a plány i stavebný materiál na nový chrám už majú pripravené, čakajú len na Boží čas.

To, že Židom viera v Hôspodina, trpežlivosť, vytrvalosť a pracovitosť nechýba, sme sa presvedčali na každom kroku. Svedčí o tom aj celá ich história a súčasnosť, bez týchto vlastností by ako národ už pravdepodobne zanikli. Na prístup k Západnému múru (Múru nárekov) čakali po vzniku štátu

Izrael (máj 1948) ďalších 19 rokov. Podarilo sa im to z Božej milosti po šesťdňovej vojne v r. 1967, dnes je toto miesto najsvätejším miestom pre Židov. Modlia sa tam, spievajú, učia svoje deti Tóru a história národa, majú tam aj vojenské prísahy, slávia tam sviatky ako napr. Bar micva (ako naša konfirmácia) či Sviatky stánkov, ktorých slávenia sme boli osobne svedkami. Pri múre nárekov sme prežili požehnané chvíle stíšenia pri Božom Slove, modlitbách, rozjímaní v atmosfére citelnej Božej prítomnosti. Vytrvalú vieru v príchod Mesiáša sme zažili aj počas slávenia Sviatku stánkov. Ortodoxní Židia sa vtedy modlia za príchod Mesiáša a za dážďa a Hospodin im milostivo pošle aspoň trochu dažďa (tú prívus prosbu vypočul v príchode Pána Ježiša, len oni Ho ešte neprijiali).

Voda je pre Izrael veľmi vzácná a vedia si ju vážiť a hospodáriť s ňou, keďže tam prší iba v zimných mesiacoch (2-3 mesiace v roku napríklad iba ako u nás po celý rok). Vodu z hôr zachytávajú kanálmi a uschovávajú v tzv. Šalamúnových cisternách. Tú potom celý rok používajú ako úžitkovú a na zavlažovanie. Pre mňa bolo úžasné sledovať to množstvo kvetov a stromov, kde každá jedna rastlinka je posadená a zavlažovaná ku koreňom dômyselným zavlažovacím systémom. O koľko to my máme jednoduchšie, keď nám prší po celý rok? Vieme si to vážiť a byť vďační za vodu, alebo ňou zbytočne plytváme? Lepšie som si tam uvedomila aktuálnosť slov: „V pote tvári budeš jest chlieb“ (1. Mojžišova 3,19), no platí tu aj Božie zaslúbenie, že je to krajina oplývajúca mliekom a medom (2. Mojžišova 3,8). Je tu najúrodnejšia pôda na svete. Úžitok zo 7 požehnaní od Boha (obilie, hrozno, olivy, mandle, figy, datle, granátové jablká) je vidno všade. Úrodu zberajú dvakrát do roka.

Pravdupovediac, nepodarilo sa mi veľmi stísiť a rozjímať o Pánovom narodení a smrti v Bazilike narodenia, na Via dolorose či na Golgotu. Tieto miesta sú preplnené turistami, obchodníkmi, niektoré kostoly hýria luxusom. Autentickejšie miesta sa mi zdali v prírode:

- V Getsemanskej záhrade, kde si korene olivovníkov pamätajú predsmrtný duchovný zápas Pána Ježiša
- V záhradnom hrobe (objavenom generálom Gordonom v r. 1882), kde je doteraz znak po odvalenom kameni
- Na Genezaretskom jazere, kde Pán Ježiš často trávil čas so svojimi učeníkmi a po ktorom sme sa mali možnosť plaviť a zaplavávať si v ňom,
- Na Hore blahoslavenstiev, kde Pán Ježiš kázał zástupom pamätnú reč na vrchu (5.-7. kapitola ev. Matúša) a my sme tam prijímalí Večeru Pánovu,
- Na Hore Tábor, kde bol Pán Ježiš premenený a rozprával sa s Mojžišom a Eliášom, kde sme si poctivo vyšli na vlastných nohách a aj keď sme s učeníkmi vyznávali, že dobre je nám tu, predsa nás Pán Ježiš pozýva konať naše každodenné povinnosti,

- Pri rieke Jordán, kde bol Pán Ježiš pokrstený a kde sme my prijali požehnanie
- V Káne Galilejskej, kde Pán Ježiš urobil prvý zázrak a my sme sa modlili za slobodných, manželov a vdovy/vdovcov a tiež prijali požehnanie,
- V Kafarnaume, kde Pán Ježiš kázal, žil, urobil zázraky a napriek tomu Ho neprijalo a „vyvyšovalo sa do neba“ (Mt 11,23), takže bolo zničené

Tiež Masada a Cézarea Prímorská – pevnosť a mesto, ktoré dal postaviť Herodes Veľký, aby si dokázal svoju veľkosť a zabezpečil nesmrtelnosť – svedčia o Božom spravodlivom súde a pravdivosti slov, že pýcha predchádzá pád. Obidve tieto miesta sú už mnoho storočí v ruinách, dnes sú tam národné parky s vykopávkami zašľých slávnych čias.

O pohostinstvi, priateľskosti a štedrosti Izraelčanov sme sa presvedčili mnohográd. Strava formou švédskej stolov na raňajky a večeru boja vynikajúca, pestrás, sýta a takmer slovenská. Pri návštive Cremisanu (výroba a export vína) v Betleheme nás poctili ochutnávkou z najnovšej produkcie vína „Star of Bethlehem“. V tovární na výrobu drahých kameňov nám darovali prívesok z kameňa. Ochutnali sme šťavu z granátového jablka, ktoré je znakom plodnosti. Vodič autobusu bol ochotný a úslužný napriek našej nedochvílnosti.

Vedeli ste, že v Izraeli sú dve letiská (Tel Aviv a Ejlát), dva evanjelické kostoly (v Jeruzaleme na Via Dolorosa a v Betleheme), že sa Židia dávajú pochovávať v sedacej polohe a na hroby nenosia kvety ale kamene? Aj toto sme sa dozvedeli od nášho vynikajúceho sprievodcu a presvedčili sa na vlastné oči.

Pre mňa, ktorá som sa nikdy nekúpalav mori bolo veľkým bonusom kúpanie sa v štyroch moriach (Genezaretskom, Mŕtvom, Stredozemnom a Červenom). Každé z nich bolo niečím výnimočné, špecifické.

Qumrán bolo miesto, na ktoré som sa zvlášť tešila. Je to miesto pri Mŕtvej mori, ktoré právom nesie titul „Najväčší archeologický objav 20. storočia.“ Prečo je tomu tak? Určite Vám niečo hovorí pojmom Qumráske zvitky. Keď tu v roku 1947 beduini páslí ovce, jedna ovca sa im zatúlala a našli ju v jednej z mnohých skalných jaskýň. Tam objavili aj hlinené nádoby s koženými zvitkami a mysliac si, že koža je vhodná na výrobu odevu či obuvi, predali ju kožušníkovi. Ten si však všimol nápisu na koži a predal ju ďalej izraelskému učencovi. Skúmaním a ďalším archeologickým výskumom sa našlo mnoho ďalších zvitkov v hebrejčine, aramejčine a grécktine písaných na pergamente (zvieracej koži) v jedenástich jaskyniach a okrem iných záznamov sa našli starozmluvné texty (celý Izaiáš a ďalšie), ktoré sú dosiaľ najstarším zachovaným záznamom Starej zmluvy. Ide o texty z obdobia do r. 68 po

Kristovi. Do tohto obdobia žila v rozmedzí dvesto rokov v Qumráne asi dvestočlenná komunita Esénov, čo bola židovská sekta vzdelaných mužov, ktorí sa živili prepisovaním Starej zmluvy a jej predajom do synagóg, chovom zvierat, výrobou hlinených nádob a vyučovaním chlapcov. Tito mužovia žili asketickým spôsobom života v celibáte, postili sa, modlili, prísne dodržiavali sabat a rituálne sa očisťovali. Po roku 68, počas Židovskej vojny, Qumrán opustili a odišli do pevnosti Masada. Zvitky v nádobách v jaskyniach vydržali 1900 rokov a ich výskumom sa potvrdila hodnotnosť starozákonných biblických textov. Tento objav len potvrdzuje výrok Pána Ježiša: „Tvoje (Božie) Slovo je Pravda“ (Ján 17,17). V Qumráskom národnom parku sme mali možnosť vzhliadnuť dokumentárny film o týchto udalostiach a vidieť vykopávky usadlostí Esénov a predmetov ich dennej potreby, taktiež časť zvitku, nádob a jaskyň, v ktorých boli zvitky objavené.

Jeden z najväčších dojmov na mňa urobil Yad Vashem, pamätník a múzeum holokaustu v Jeruzaleme. Je to velikánsky areál v prírode, kde je napr. posledný vlak do Osvienčimu, Prírodná synagóga, kde putujú štátne návštevy a sú tam odmeňovaní „Spravodliví medzi národmi,“ Pavilón detí, kde sú nepretržite čítané mená, vek a krajina detí, ktoré zahynuli v holokauste, Galéria židovského umenia, obrovský Výstavný pavilón s autentickými predmetmi, výpovedami, fotografiemi z obdobia holokaustu. Pamätníky s menami ľudí, ktorí boli ocenení ako spravodliví medzi národmi (zo Slovenska sú v ôsmich stĺpcach na troch miestach), či Údolie národov, kde je zoznam miest a dedín z celého sveta vytesané do skaly, v ktorých boli pred vojnou židovské synagógy. Objavili sme tam Bardejov, Zborov, Kurimu a Raslavice. Dnes je už synagóga iba v Bardejove. Toto múzeum je veľkým výkričníkom pre ľudí dneška aj zajtrajška, ktorí si už toto obdobie nepamäťajú, aby nám to bolo na výstrahu, poučenie, viedlo nás to k pokániu za prenasledovanie Židov v Európe, k modlitbám za Izrael, žehnaniu Židom a k ich podpore. Lebo aj pre nás platí Božie Slovo z 1. Mojžišovej 12,1-3: „Hospodin riekol Abrahámovi:... Urobím ťa veľkým národom, ..požehnám ťa.. staneš sa požehnaním. Žehnať budem tých, čo teba žehnajú, prekľať toho, čo tebe zlorečí, a v tebe budú požehnané všetky čeľade zeme.“

S príantom Božieho požehnania a šalom (pokoja)
Andrea Martičková

PS: Vrelo odporúčam duchovno-poznávací zájazd Izraela (a Jordánska). Chodte sa na vlastné oči presvedčiť a okúsiť, že Izrael je krajina splnených Božích zaslúbení. Informácie o zájazdoch sú k dispozícii na oficiálnych stránkach cirkvi.

Počiatky reformácie v Bardejove a prvý senior v Uhorsku

M i c h a l R a d a š i n

r. 1510 (?) – 1566

Po katastrofálnej porážke uhorských vojsk od Turkov v auguste 1526 sa Uhorsko v nasledujúcim desaťročí ocitlo v politicko-vojenskom zápase o nástupníctvo na uhorský trón medzi Ferdinandom Habsburským a Jánom Zápoľským. Bokom od tohto diania nezostal ani Bardejov, ktorý v tomto období patril k popredným slobodným kráľovským mestám Uhorska. Na jeseň r. 1526 prešiel Bardejov s ostatnými mestami Pentapolitany na stranu J. Zápoľského, ale už v r. 1527 prehodnotili mestá svoj postoj a prisahali vernosť a poslušnosť Ferdinandovi I.

V týchto zložitých a ťažkých pomeroch sa stále intenzívnejšie začali presadzovať myšlienky humanizmu a Lutherovho reformačného učenia v cirkvi najmä v kráľovských mestách. S myšlienkami nového reformačného učenia sa Bardejovčania

oznámili prostredníctvom kazateľa Wolfganga Schustela, ktorý prišiel do Bardejova v r. 1524. Rodák z Košíc a absolvent Krakovskej univerzity si osvojil Lutherovo učenie, ale stal sa prívržencom radikálnejšieho smeru reformácie. Zakrátko po svojom pôsobení v Bardejove dostala mestská rada vo februári r. 1525 výhražný list

z kráľovskej kancelárie, v ktorom sa jej vyčíta, že dovoľuje „nejakému krakovskému magistrovi“ sŕiť v meste „luteránske bludy“, že ho ochraňuje a že viacerí mešťania si osvojujú luteránske náhlady. Do ostrého sporu sa Schustel dostał aj s katolíckym mestským farárom Krištofom z Jasova, pretože odmietal katolícke dogmatické predstavy a liturgické úkony, ako aj výzdobu kostolov, uctevanie svätých, pôsty, púte a odpustky. Za tieto názory mu hrozil odchod z mesta, pretože Krištof sa na Schustela stážoval u vikára v Jágrí a pred svetskou vrchnosťou vo Viedni. Situácia sa zmenila, keď vyšlo najavo, že farár Krištof tajne udržiava kontakty s Jánom Zápoľským, čím sa dopustil zrady, pretože v tom čase už bol Bardejov na strane Ferdinanda I. Krištof sa síce uchýlil načas do bezpečia augustiniánskeho kláštora, ale začiatkom r. 1528 sa dohodol s predstaviteľmi mesta tak, že sa vzdal úradu mestského farára a odišiel z mesta. Následne mestská rada na základe patronátneho práva zvolila za mestského farára W. Schustela a túto voľbu si nechala potvrdiť Jágorskou kapitolou. Funkciu mestského farára však W. Schustel zastával len nasledujúce tri roky. Reformáciu

chápal ako obrat k novému životu a viere, k obrodeniu mravnosti a čestnosti a to nielen v oblasti duchovného, ale aj svetského života. Svoje požiadavky sformuloval do 14 artíkúl, ktoré však pre mestskú radu boli neprijateľné. (napr. „každý do zväzku mesta prijatý muž musí v nedele v kostole počúvať slovo Božie, alebo každý do zväzku mesta prijatý muž sa v nedele do vešper nesmie zdržiavať v krčmách, pretože nedele sú spomienkou na Kristovo vzkriesenie.“) Ďalšou požiadavkou bolo, aby mestská rada vydržiavała slovenského kazateľa, čo v tom čase pre napäťe národnostné spory v meste bolo takmer nemožné. Pre neochotu mestskej rady vyhovieť jeho požiadavkám zvážil Schustel svoje pôsobenie v meste a pravdepodobne v lete r. 1531 z Bardejova odišiel.

Po jeho odchode funkciu mestského farára zastával

Matej Binder, ktorý sa však viac pridržiavał katolicizmu. Mestská rada sa usilovala získať nemeckého kazateľa oddaného viac reformácii. Domnievala sa, že v osobe Izaiáša Langa našla toho „pravého“. Opak však bol pravdou. I. Lang bol stúpencom náboženského radikalizmu (za čo bol vyhnáný z Moravy) a hlásil sa skôr k anabaptistom.

Zavedenie výkladu Písma a recitovanie Lutherovho katechizmu

si získalo v meste oblubu, ale zrušenie omše a zavedenie príjmania pod obojím vyvolalo medzi obyvateľmi odpor. Jágorský vikár v liste bardejovskému farárovi žiadal, aby znemožnil Langovi kázať. Až po zaslaní kráľovského mandátu Bardejovu dňa 7.6.1534, bol nútenej I. Lang z mesta odísť, pretože v listine bolo nariadené jeho uväznenie a predvedenie k jágorskému vikárovi. Po jeho odchode mesto znova zostało bez kazateľa. Mestská rada sa niekoľko rokov usilovala získať nového kazateľa, ale bez úspechu. So žiadostou o pomoc sa obrátila na mnohé mestá v Uhorsku a v Čechách, ba dokonca osloivila aj Wittenberg a Wroclav.

Niekoľkoročné neúnavné hľadanie dobrého kazateľa bolo nakoniec úspešné v osobe Michala Radašina, pôvodom Chorváta, ktorý sa narodil okolo r. 1510. Študoval na univerzite vo Wittenbergu v čase, keď prednášky M. Luthera a F. Melanchtona navštěvoval aj bardejovský rodák Leonard Stöckel. Po odchode zo štúdií sa usadil v Hainburgu, kde zastával funkciu farára. Začiatkom r. 1540 sa zdržiavał v Bratislavе, avšak bez stáleho miesta. Na „volného“ Radašina upozornil v liste bratislavský kazateľ Leopold

Kophart mestskú radu v Banskej Bystrici, v ktorom ho vrelo odporúčal do pozornosti ako vzdelaním vynikajúceho, neoblomného a úprimného človeka. V Banskej Bystrici v tom čase pôsobil nemecký kazateľ Bartolomej Frank, o ktorého mala záujem aj bardejovská mestská rada. Snahy Bardejovčanov získať Franka boli pre silný odpor banskobystrickej mestskej rady neúspešné. Podarilo sa im však získať informáciu o „voľnom“ M. Radašinovi. Pravdepodobne aj na príhovor L. Stöckela ponúkla bardejovská mestská rada uprázdnnené miesto farára M. Radašinovi, ktorý túto ponuku prijal a v r. 1544 sa usadil v Bardejove. O jeho príchode a počiatocnom pôsobení sa nám nepodarilo nájsť v dokumentoch bardejovského archívum žiadne údaje. Nepriama informácia je však v denníku šarišského farára Briccia Kokavina, ktorý v zápisoch pri r. 1566 uvádzia, že „Michal Radašin 22 rokov verne a s veľkým úžitkom vyučoval evanjelium v bardejovskej cirkvi...“ To znamená, že do Bardejova prišiel v r. 1544. (V. Jankovič a niektorí ďalší historici posúvajú jeho príchod už do r. 1540).

Náboženská situácia v tomto období bola v Bardejove a susedných kráľovských mestách veľmi zložitá. Mladé cirkevné zbory museli odolávať silnejúcemu tlaku zo strany katolíckej cirkevnej vrchnosti v osobe ostrihomského arcibiskupa a jágerského biskupa a najvyššej svetskej moci samotného kráľa Ferdinanda I. Účinnou formou obrany bola potreba zjednotenia vo vieroučných, školských a právnych otázkach. Preto sa 2. novembra 1546 zišla prvá synoda v Prešove za účasti kňazov, učiteľov a zástupcov mestských rád miest Pentapolitany (Košice, Levoča, Bardejov, Prešov a Sabinov) a zástupcov dvoch spišských a niekoľkých šarišských zborov. Na synode bol zvolený za prvého archidiakona-seniora v Uhorsku bardejovský farár Michal Radašin. Zároveň sa mestá združili a organizačne vytvorili vyšší celok - seniorát, čím sa v cirkvi vytvorila dvojstupňová cirkevná správa. Prijatím šestnástich tzv. Prešovských článkov boli položené základné pravidlá cirkevného poriadku. Základom viery bolo Augsburgské vyznanie a Melanchtonove Loci communes (Základné teologické pojmy). Jednotlivé články presne formulovali pravidlá v oblasti cirkevnej správy, školstva, vizitácií a dôchodkov duchovných, ordinácie a voľby farárov, práva a povinnosti seniora, mestských rád a pod. Je zaujímavé, že kňazi aj nadalej ostávali podriadení katolíckemu biskupovi v Jágri a mestá platili biskupovi desiatok.

Bardejovčania neboli „nadšení“, že M. Radašin bol zvolený za seniora. Obávali sa, že bude zanedbávať svoje povinnosti farára v meste, a preto mu odmietali dať súhlas k vykonávaniu úradu seniora. Až na prosby prešovskej synody v r. 1547 sa mestská rada nechala presvedčiť a povolila M. Radašinovi vykonávať úradné povinnosti seniora. Boli to napr. právomoc navštěvovať cirkevné zbory, bdiť nad učením podľa Augsburgského vierovyznania, napomínať kňazov, ak by mylne učili prípadne sa dopustili morálnych pokleskov a vysvätcovanie kňazov. A práve tato právomoc vyvolala veľké rozhorčenie u ostrihomského arcibiskupa Mikuláša Oláha, ktorý „výhrážnym“ listom zo 6. júna 1549 aj v mene kráľa Ferdinanda I. žiadal bardejovskú mestskú radu, aby mu znemožnila vysvätcovanie kňazov.

M. Radašin z titulu svojej funkcie a v úzkej spolupráci s L. Stöckelom museli riešiť mnohé vieroučné

spory a zásadne zaujať stanovisko proti bludným vieroučným názorom niektorých kňazov. V r. 1551 vystúpili proti prešovskému farárovi Matejovi Lauterwaldovi, ktorý napadol evanjelické učenie o ospravedlnení. V r. 1557 na žiadosť košickej mestskej rady posudzovali učenie maďarského kazateľa J. Szegediho, ktorý hlásal kalvínske názory na Večeru Pánu. Jeho učenie bolo odsúdené a J. Szegedi musel opustiť Košice.

M. Radašin si získal veľkú úctu, vážnosť a prirodzenú autoritu nielen medzi Bardejovčanmi, ale aj v susedných kráľovských mestách. Najmä Levoča v r. 1556 a neskôr Košice snažili sa ho získať a ponúkali mu miesto farára. On však ostal verný Bardejovu a v tomto závažnom rozhodnutí bol určite ovplyvnený aj svojim kolegom a priateľom Leonardom Stöckelom. Z jeho rodinného a „civilného“ života máme veľmi skromné informácie. V r. 1544 – 1554 býval pravdepodobne na fare a bol osloboodený od platenia daní, pretože v daňových súpisoch sa s jeho menom nestretávame. Až od r. 1555 je v daňovom súpise medzi daňovníkmi na námestí uvedené „pfarers haus“ t.j. „dom farára“. Predpokladáme, že M. Radašin si kúpil dom od Gregora Wirschinga a prestáhal sa tam so svojou rodinou, pretože už musel zaplatiť mestu daň 1 zl. a 75 denárov, od ktorej bol v nasledujúcich rokoch osloboodený. Je možné, že práve na uvedený dom si M. Radašin požičal od mesta 30 zlatých, ktoré aj zakrátko splatil. Podľa patronátneho práva bolo povinnosťou mesta finančne zabezpečiť mestského farára, a preto dostával ročný plat v priemernej sume 79 zl. v období r. 1553 – 1566. Pri jeho náročnej práci vo funkcii seniora, ale najmä mestského farára mu vypomáhali dvaja kazatelia, nemecký a slovenský. Ich pôsobenie v meste bolo obmedzené len na päť rokov. Od r. 1553 – 1558 bol nemeckým kazateľom Adam, r. 1559-1561 Achatius, ktorého vystriedal Šimon Prutenus a jeho zase Martin Aquila. Od 19. decembra 1564 sa stal novým kazateľom Tomáš Scultetus z Tešína. Podobne to bolo aj so slovenskými kazateľmi. V r. 1553 – 1555 bol kazateľom Stanislav Semidalius, v r. 1556 Marek Vietor, v r. 1557 Martin, v r. 1559-1564 Klemens z Krosna, ktorého koncom roka nahradil kazateľ Štefan. Aj kazateľom mesto vyplácalo mzdu, ktorá bola pochopiteľne nižšia ako mzda farára, pričom nemecký kazateľ dostával v priemere o tretinu zlatých viac ako slovenský.

Synoda, ktorá sa konala 15. apríla 1563 v Sabinove prejavila M. Radašinovi dôveru a potvrdila ho vo funkcii seniora. Tento úrad vykonával až do svojej smrti, ktorá ho zastihla v Bardejove 21. októbra 1566 okolo jednej hodiny popoludní. Pochovaný bol 23. októbra 1566. Už spomínaný šarišský farár B. Kokavinus si do svojho denníka zapísal: „r. 1566. Michal Radašin, Chorvátsko, bardejovský farár a superintendent, etichodný muž, potom ako 22 rokov oddane a s veľkým úžitkom vyučoval evanjelium v bardejovskej cirkvi, odovzdal dušu Kristovi a seba posilňujúc slúbmi najmilšieho evanjelia, pokojne zaspal vzývajúc Syna Božieho“. (voľný preklad z latinčiny).

Predstaviteľia mesta aj po smrti prejavili M. Radašinovi veľkú úctu a dali vyhotoviť v r. 1569 kamenárovi Michalovi náhrobny kameň za 1 zl. 38 denárov. S jeho prácou asi neboli spokojní, pretože v nasledujúcom r. 1570 dali vyhotoviť kamenárovi Antoniovi nový náhrobok za 5 zlatých. O jeho existencii sa nevedelo až do r. 2009, kedy bol objavený pri generálnej oprave podlahy sanktuária v Bazilike

minor Sv. Egídia. Nešetrným a neodborným spôsobom bol vykopaný a prenesený do dvornej časti Baziliky. Z pôvodného náhrobného kameňa sa zachovali len torzá s fragmentmi nápisov [MO]NVMENTV(M) VENER[ABIL]JIS, ďalej (MI)CHAELIS RADASC(HINI). Na kameni je vytesaný aj jeho erb pozostávajúci zo štítu, na ktorom je vyobrazený kalich s oblátkami po stranách a v hornej časti štítu iniciály M R.

O jeho rodine máme veľmi skromné informácie. Meno manželky, ani jej pôvod nepoznáme, ba dokonca aj mestský pisár v daňovom súpise od r. 1567 ju uvádzal len ako „allte pfarrerin“. O deťoch vieme tiež veľmi málo. Dcéra tragicky zahynula 5.júla 1565, keď sa ako osemročná utopila v Topli. Viac informácií máme o jeho synovi Jurajovi, ktorý v r.1567-1569 študoval vo Wittenbergu s Dávidom Stöckelom (synom Petra) a na štúdiá im mesto finančne prispelo podľa testamentu p. Pergerovej v r.1567 6 zl. a 20 denárov a v r. 1568 z testamentu Leonarda Winklera dostali 20 zl. Po návrate zo štúdií sa Juraj zamestnal v r. 1570 ako konrektor v známej mestskej škole L. Stöckela, ktorú v tom čase viedol Tomáš Fáber. Rok jeho sobáša nepoznáme, ale v r. 1573 už bol ženatý s najmladšou dcérou Leonarda Stöckela Vierou. Od r. 1573 býval v rodičovskom dome ako nájomník a od r. 1575 už ako majiteľ, pretože jeho mama pravdepodobne koncom r. 1574 alebo na jar 1575 zomrela.

Osud Jurajovi neboli priaznivo naklonený a jeho pomerne krátka asi 30 ročná životná púť sa ukončila okolo 16. januára 1579. Jeho manželka Viera bývala v spomínanom dome do r. 1580 a o jej ďalšom osude nemáme správ.

Svojou činorodou, plodnou a priekopníckou prácou senior Michal Radašin vo veľmi zložitom období výrazne prispel k šíreniu augsburgského vyznania viery, a preto právom patrí k významným osobnostiam Evanjelickej cirkvi augsburgského vyznania na Slovensku.

Mgr. Jozef Petrovič
riadič Štátneho archívu v Prešove, pobočka Bardejov

Pramene a použitá literatúra:

- Štátny archív v Prešove, pob. Bardejov, fond Magistrát mesta Bardejov, Hlavná účtovná kniha 1552-1578, daňové súpisy 1540-1580,
 ČOVAN, Miroslav. Stredoveká a ranonovovéká kultúra východného Slovenska vo svetle najnovších epigrafických, paleografických a heraldických zistení, In Slovenská archivistika č. 1-2, Bratislava, MV SR odbor archívov, 2011
 BODNÁROVÁ, Miloslava. Reformácia v Bardejove v 16. stororčí. In. KÓNYA, Peter (ed.) Prvé augsburgské vyznanie viery a Bardejov, Prešov: Biskupský úrad VD ECAV, 2000
 BODNÁROVÁ, Miloslava. Vplyv mestských rád na cirkevný život v 16. storočí, In KOHÚTOVÁ, Mária, (ed) Kresťanstvo v dejinách Slovenska, Bratislava, HÚ SAV, 2003
 GUITMAN, Barnabas. A bártfai reformáció első évtizedei és kapcsolatrendszere, Piliscsaba, 2009
 HAJDUK, Andrej. Život a dielo Michala Radašina. In. KÓNYA, Peter (ed) Miscellanea Anno 1998, Prešov: BÚ VD 1998
 JANKOVIČ, Vendelín. Dve postavy zo začiatkov reformácie v Bardejove, In. Historický časopis, 5, Bratislava: Veda, 1990
 PETROVIČ, Jozef. Nové poznatky ku genealogii bardejovského rodu Stöckel. In KÓNYA, Peter (ed) Leonard Stöckel a reformácia v strednej Európe, Prešov, Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2011

Časť zachovaného nápisu na objavenom náhrobku

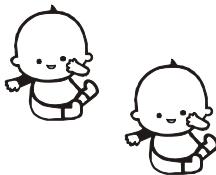
**Aby sa naše skutky Bohu páčili a mohli sa nazývať svätými,
celý náš život a všetka naša práca sa musí diať
na základe Božieho slova.**

Dr. Martin Luther, Veľký katechizmus

***Okienko do Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Bardejov
január – máj 2012***

Pokrstení

Peter Bohdan Martiček, Lukavica
 Sofia Dušenková, Bardejov
 Vanessa Hamplová,
 Dávid Geffert, Bardejov
 Sára Hankovská, Bardejov
 Andrea Novická, Bardejov

Sophie Vivien Knišová, Bardejov
 Natália Benková, Mokroluh
 Lea Sobeková, Bardejov
 Jakub Stoklas, Mokroluh
 Rebeka Ryznerová, Bardejov
 Radka Stachová, Bardejov

***Ježiš im riekol: Nechajte dietky a nebráňte im prichádzat' ku mne;
lebo takýchto je kráľovstvo nebeské. Matúš 19,14***

Sobášení

Marián Mihalčin a Lucia Petnuchová
 Jaroslav Stach a Jozefína Klimeková

Ján Banas a Silvia Pangrácová-Piterová
 Róbert Roguľa a Tímea Popjaková

...zmýšľajte rovnako, majte rovnakú lásku, budťe jedna duša a jedna mysel'... Filipským 2, 2

Pochovaní

František Švec, 45 r., Bardejov
 Mária Petričová, rod. Bombová, 85 r., Mokroluh
 Anna Jamrišková, rod. Šimová, 81 r., Bardejov
 Jozef Kaňušek, 74 r., Bardejov
 Vladimír Revay, 65 r., Bardejov

Mária Martičková, rod. Katušinová, 85 r., Lukavica
 Anna Brehuvová, rod. Šoltýsová 89 r., V. Voľa
 Juraj Rybár, 77 r., Janovce
 Adam Bogol', 96 r., Mokroluh

Blahoslavení sú mŕtvi, ktorí odteraz v Pánovi umierajú! Zjavenie Jána 14,13

***Na vydanie Bardejovského Prameňa prispeli:
december 2011 – máj 2012***

2,- €	Bardejov – s. Petričová, br. Sala; Bardejovská Nová Ves – r. Fečaninová; Janovce – s. Ildžová; Tarnov – s. Delejová
3,- €	Bardejov – s. Gulánová, s. Mindžalová, r. Nováková; Vyšná Polianka – s. Kučeravá
4,- €	Bardejov – s. Philippiová, s. Teplická, r. Gajdošová, r. Havírová, r. Majerová, r. Novotná a Balamutová, r. Vantová; Mokroluh – r. Stašová
5,- €	Bardejov – 2x s. Babejová, s. Nicáková, s. Zašiurová, br. Eštvanič, 2x r. Adamuščinová, r. Birošová, r. Gajdošová, r. Hankovská, 2x r. Ildžová, r. Izáková, 2x r. Klimeková, r. Kmecová, r. Kunstová, r. Marinková, r. Matušovičová, r. Nicáková, r. Novotná, r. Ondkaninová, r. Šellongová, 2 x r. Vantová; Janovce – r. Polčová; Kobyla - r. Gregová; Lukavica - 2 x r. Riznárová, r. Vantová; Miháľov - br. Sobek; Mokroluh - r. Klimeková, r. Šimová; N. Voľa – Bohu známa rodina; Rokytov - r. Polčová; V. Voľa – s. Katušinová; Zborov – r. Hirkalová
6,- €	Bardejov – s. Pangrácová, s. Skúpa, Bohu známa rodina, r. Bombová, r. Germanová, r. Gočová, r. Kupská, r. Svobodová
7,- €	Bardejov – s. Harvilková, s. Porubská, r. Habžanská, r. Pangrácová
8,- €	Bardejov - r. Adamuščinová
10,- €	Bardejov – s. Jamrišková, s. Jankuvová s. Kračanská, s. Líšková, s. Lukáčková, s. Voľanská, r. Hankovská, r. Hrivňáková, r. Kendrová, r. Klobušiaková, r. Knišová, r. Lövingerová, r. Martičeková, r. Ondisová, r. Peniaková, r. Petričová, r. Porubská, 3 x r. Rybárová, r. Schaderová, r. Skoncová, r. Sobeková, r. Velebírová; Janovce – r. Ildžová; Lukavica – br. Vanta, r. Katušinová, r. Kotuľová, r. Martičková, r. Sabolová, r. Vantová; Mokroluh – Bohu známa rodina, r. Hoľpitová; N. Voľa – s. Gdovinová; Rešov – r. Kračanská
Rôzne	Bardejov – 12 € s. Mäjovská, r. Kaňušková; 14 € r. Vantová; 17 € s. Porubská; 20 € r. Klimeková, r. Schaderová; Mokroluh – r. Bogol'ová; 30 € Gajdošová; 76 € r. Hlavinková
889,- €	Spolu

LETNÉ TÁBORY

AJ V TOMTO ROKU VÁS POZÝVAME K SPOLOČNE PREŽÍŤM CHVÍĽAM
NA LETNÝCH TÁBOROVCH PRE RÔZNE VEKOVÉ KATEGÓRIE

DETSKÝ BIBLICKÝ TÁBOR 2012

Kde: RZ Kamarát - Mníchovský potok

Kedy: 13.8. – 17.8.2012

Vek: 6 – 12 rokov

Poplatok: 65,- Eur

Oblečenie: teplé oblečenie, športové oblečenie a obuv, nočný úbor, prezuvky, pršiplášť, plavky

Doklady: preukaz poistencu zdravotnej poist'ovne, doklad o uhradení účastníckeho poplatku

Vyplnené tlačivo: Vyhlásenie a Potvrdenie o zdravotnom stave dieťaťa

Výbava: poznámkový zošit, písacie potreby (pero, ceruzka, guma, farbičky, nožničky), veci osobnej hygieny, fláša na vodu, Biblia; lieky, ktoré užívaš. **Bez MOBILNÉHO TELEFÓNU !!!!!**

Vyplnenú prihlášku s poplatkom doručte do 31. júla 2012 na Evanjelický a.v. farský úrad v Bardejove.

Účastník je prihlásený zaplatením poplatku a odovzdaním vyplnenej a podpisanej prihlášky.

Informácie: Evanjelický a.v. farský úrad, Kellerova 2, Bardejov č.t.: 054/ 472 24 81

Petričová Jela st., Mokroluh 161, vedúca tábora č.t.: 054/ 474 63 03

Odchod : Auditórium - pondelok 13. 8. 2012 o 9:00 hod. Príchod : piatok 17. 8. 2012 popoludní

DORASTOVÝ Mládežnícky tábor – SIGORD 2012

Kde: : Účelové zariadenie ŠZS Helianthus Sigord

Kedy : 24.-30.7. 2012

Vek : viac ako 12 rokov (ukončený 6. ročník ZŠ)

Poplatok: do 15. júna 65 € // do 15. júla 70€

Prihlášku a poplatok doručte do 15. júla na ev.a.v. farský úrad Bardejov.

Nezabudnúť vziať so sebou: teplé oblečenie, športovú obuv a oblečenie, obuv do telocvične, turistické oblečenie (vetrovka) a obuv, prezuvky, nočný úbor, veci osobnej hygieny, písacie potreby, nožnice, Bibliu, baterku, flášu na vodu, ruksak na túru, pršiplášť, lieky, ktoré užívam, dobrú náladu ...

! ! ! občiansky preukaz (ak vlastníš), preukaz poistencu zdrav. poist'ovne, doklad o uhradení účastníckeho poplatku, vyplnené tlačivo: vyhlásenie a potvrdenie o zdravotnom stave dieťaťa. ! ! !

Odchod: 24.7. o 8:45 príchod: 30.7. približne o 16.00 - parkovisko pri Auditóriu

RODINNÝ TÁBOR

Kde: : Janoškov dom (pri Liptovskom Hrádku) a Liptovský Mikuláš

Kedy : 9.-12. 7. Janoškov dom / 12.-15.7. Liptovský Mikuláš AOS

Vek : akýkoľvek

Poplatok: Janoškov dom dospelí 40 € / deti 30 € // L. Mikuláš 42 € diť'a 27,50 €

Prihlášky na zborovú časť v Janoškovom dome odovzdať na farskom úrade do 30.6. 2012

Prihlášky na časť programu v L. Mikuláši odovzdať do 30. 6. elektronicky alebo poštou na Biskupskom úrade VD v Prešove. Bližšie podmienky: www.vychodnydistrikt.sk .